

„Hrvatska i Europa – integracije u povijesti“. III. kongres održan je prije četiri godine u Splitu i Supetru, a tada je središnja tema bila „Religija u društvenom i kulturnom kontekstu hrvatske povijesti“. Stoga je odlučeno da IV. kongres bude posvećen „Slobodi“ u najširem smislu i značenju te riječi koja je imala silnog utjecaja na globalna kretanja, europske prilike i hrvatsku povijest. Prema riječima prof. dr. sc. Nevena Budaka do toga je došlo ovako: „Kada je u Varaždinu 2009. održan skup u povodu 800. obljetnice privilegija na temelju kojeg je Varaždin stekao položaj slobodnoga kraljevskoga grada, a vjerojatno potaknut čestim raspravama o tim slobodama, varaždinski mi je biskup Josip Mrzljak predložio da se jednom prilikom održi neki znanstveni skup na temu slobode. Iskoristio sam njegov poticaj i predložio organizacijskom i znanstvenom odboru IV. kongresa hrvatskih povjesničara da prihvate slobodu kao generalnu temu kongresa. Tako je, nakon nacije i državnosti, europskih integracija i religije, na red došla još jedna velika tema”.

Tomislav Galović

Izazovi međudisciplinarne i regionalne komunikacije

Europe and the Balkans: The 3rd workshop of the network Media and Memoria in South-Eastern Europe, Supetar, 9. - 12. svibnja 2012.

„Europe and the Balkans“ tema je treće konferencije međunarodne mreže „Media and Memoria“ osnovane 2010. u organizaciji Sveučilišta u Konstanzi i financirane od DAAD-a, njemačke službe za akademsku razmjenu. Mreža okuplja prvenstveno mlađe znanstvenike, doktorande i napose studente iz jugoistočne Europe i Njemačke koji se bave jugoistočnom Europom – u disciplinarnom rasponu od historiografije, književne povijesti i teorije, povijesti umjetnosti, politologije, medijskih studija – s ciljem propitivanja fenomena nacionalnog i transnacionalnog sjećanja i pamćenja prisutnih u različitim medijima, žanrovima, disciplinama i mjestima sjećanja i pamćenja. Inicijalna konferencija održana je u Ljubljani 2010., a zatim je uslijedila konferencija u Novom Sadu 2011., s temom „Distinction and Unification. Regional and Supraregional Memories“. Dok je u Ljubljani sudjelovalo 25 znanstvenika, u Novom Sadu uključeni su bili i studenti, stoga se broj sudionika povećao na čak 60, što je zadržano i na konferenciji u Supetru.

Na otvaranju konferencije organizatori Aleksandar Jakir (Split) i Tanja Zimmermann (Konstanz) predstavili su temu i koncept konferencije. Za vizualnu reprezentaciju središnje teme izabrana je ilustracija na temelju scene iz ciklusa filmova o indijancu Winnetouu, nastalih prema djelima njemačkog pisca Karla Maya (1842. - 1912.) i snimanih 1960-ih u socijalističkoj Jugoslaviji. Odabir Dalmacije kao eksterijera može uputiti na percipiranje Balkana kao „Divljeg zapada“, što međutim ne dolazi samo od zapadnoeuropskih promatrača, već i sa samog Balkana, primjerice kod poznatog hrvatskog fotografa Toše Dapca (1907. - 1970.) koji je fotografirajući pejzaž oko Foče u Bosni i Hercegovini nalazio motive „Divljeg zapada“. A. JAKIR govorio je u uvodnoj prezentaciji o dominantnom

javnom diskursu u suvremenoj Hrvatskoj, koji ističe njezinu čvrstu pripadnost Europi, kako u obrazlaganjima hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana 1990-ih da Hrvatska primarno pripada srednjoj Europi i Mediteranu, tako i tijekom procesa pristupanja Europskoj Uniji 2000-ih u vidu naglašavanja hrvatskog povratka mjestu „pripadanja“. T. Zimmermann uvodno je izlaganje započela tezama njemačkog povjesničara umjetnosti J. J. Winckelmannna (1717. - 1768.) i povjesničara J. P. Fallmerayera (1790. - 1861.) o zadržanoj ili izgubljenoj čistoći modernih Grka u usporedbi s klasičnima. Motiv Europe kao tvrđave i Balkana kao mjesta brojnih kanjona, koje pronalazi u Fallmerayerovom pisanju o „zidu“ koji dijeli Europu i Aziju, T. Zimmermann susreće i u radu srpske umjetnice Tanje Ostojić (*The EU Slip*, 2004.), koja preuzimajući motiv prikaza ženskog tijela sa slike *L'Origine du monde* (1866.) Gustava Courbeta, parodira upotrebu metafore Europe/Europske Unije kao tvrđave u suprotnosti s kanjonima Balkana.

U panelu 1 (Introducing the Balkans to Europe) David Norris (Nottingham) govorio je o Balkanu kao književnom tropu kod angloameričkih autora i putopisaca, kao dijelu zapadnjačkih diskursa o Balkanu. Jolanta Sujecka (Warsaw) usredotočila se na ilustriranje koncepta mentalnog Balkana kao mentalne mape. O predodžbama dalmatinskih Morlaka kao „plemenitih divljaka“ talijanskog putopisca Alberta Fortisa iz 18. stoljeća govorila je Fanika Šimović (Split), a izmijenjenim upotrebama Fortisovih opisa u predočavanju naroda na Balkanu u 19. i 20. stoljeću bavio se Pavle Sekeruš (Novi Sad). Kristin Lindemann (Konstanz) predstavila je Milenu Mrazović-Preindsberger (1863. - 1927.), prvu bosanskohercegovačku novinarku, koja je djelovala za vrijeme austrougarskog upravljanja Bosnom i Hercegovinom (1878. - 1918.) i bila prva članica Antropološkog društva u Beču, no čiji se zapisi o bosanskohercegovačkom stanovništvu uklapaju u klasični orijentalistički pogled kakvim ga je opisao Edward Said. Bosna i Hercegovina bila je tema izlaganja i Anise Avdagić (Tuzla), u kojem je prikazala odgovore književnosti na dominantne reprezentacije Europe i Balkana. O češkim putopisima nastalim prilikom godišnjih odmora u Jugoslaviji 1950-ih i 1960-ih, u kojima autori naglašavaju slavensko bratstvo, govorila je Manuela Schwärzler (Konstanz).

U panelu 2 (‘‘Europeanization’’ of the Balkans) Jelena Kleut (Novi Sad) i Dušan Spasojević (Beograd) govorili su o diskursu europeizacije u srpskoj javnosti na primjeru internetskih portala *Peščanik* i *Nova srpska politička misao*. Dunja Melčić (Frankfurt/Main) tematizirala je odnos Europe i Balkana iz perspektive nacionalnih diskursa, a Mirt Komel (Ljubljana) iz perspektive lakanovske psihoanalize. Branimir Janković (Zagreb) govorio je o značenju „Europe“ za hrvatsku historiografiju u socijalističkoj Jugoslaviji, dok je Tina Potočnik (Ljubljana) razmatrala pitanje inozemnog arhitektonskog uzora za oblikovanje reprezentativnog Trga revolucije u Ljubljani u istom razdoblju.

Problemiziranje odnosa Europe i Balkana posebno je zanimljivo iz perspektive pojedinaca koji su bili „između“. U panelu 3 (Identities ’’in-between’’) Tihomir Brajović (Beograd) govorio je o vremenskoj i prostornoj rascijepjenosti likova u djelima književnika Vojislava Despotova, a Sonja Veselinović (Novi Sad) o preispitivanju ideja prostora poput centra i periferije te odlazanja i vraćanja u romanu *Ruski prozor* (2007.) Dragana Velikića. Osim protagonista književnih djela razmatrane su i pozicije pojedinih pisaca, primjerice Miroslava Krleže (između Mitteleurope i Balkana; Boris Škvorc, Split), Aleksandra Hemon (Bela Gligorova, Skopje), zatim komparacija Dubravke Ugrešić, Vesne Goldsworthy i spomenutog Aleksandra Hemon, koje povezuje odlazak iz zemlje u inozemstvo i pisanje na dvama jezicima (Lidija Nikolova, Skopje). Toni Santrić (Split) izlagao je o

pogledima na položaj Dalmacije između Mediterana i Balkana Bogdana Radice (1904. - 1993.), i samog u emigrantskom statusu, a Nenad Makuljević (Beograd) predstavio je slikara Paje Jovanovića (1859. - 1957.), koji se obrazovao i živio u inozemstvu te bio autor orijentalističkih slika o Balkanu za europske naručitelje.

U panelu 4 (Remembering Yugoslavia) Duje Jakovčević (Split) prikazao je mehanizme zaborava i sjećanja na umjetničku akciju kojom je splitski trg Peristil 1968. obojan crvenom bojom. Katarina Mohar (Ljubljana) predstavila je ulogu slovenskog povijesnog slikarstva u socijalističkoj Jugoslaviji na primjeru slikara Slavka Pengova (1908. - 1966.) i njegovog prikaza oslobođenja Trsta u sklopu ciklusa freski o slovenskoj povijesti u zgradi slovenskog parlamenta. Aleksandar Jurgec (Berlin) promatrao je modernističke spomenike u socijalističkoj Jugoslaviji – o kojima se govorilo i u drugim panelima – iz perspektive liminalnosti, ističući njihovu raznolikost i pluralnost.

U panelu 5 (War and Conflicts from the Balkan and European Perspective) Enver Kazaz (Sarajevo) izlagao je o komunističkim i nacionalističkim aproprijacijama ratnih poema Ivana Gorana Kovačića, Vladimira Nazora i Skendera Kulenovića. Adisa Bašić (Sarajevo) govorila je o spaljivanju sarajevske Vijećnice/Nacionalne i univerzitetske biblioteke 1992. iz perspektive fenomena uništavanja knjiga i knjižnica, a Andrea Lešić (Sarajevo) o specifičnim modusima koje je koristio Milomir Kovačević fotografirajući obične ljude tijekom opsade Sarajeva 1992. - 1995., napose analizirajući njegove fotografije s obzirom na pitanje prikaza ljudske patnje. Dinko Gruhonjić (Novi Sad) ocrtao je medijsko predstavljanje slučaja Srđana Aleksića, ubijenog 1993. u Trebinju jer je branio prijatelja Bošnjaka, koje seže od šutnje i govora mržnje do konačnog probijanja te šutnje i afirmacije njegova čina. Jacqueline Nießer (Regensburg) u zanimljivoj je izlaganju govorila o odnosu inicijative za osnivanje REKOM-a (Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na prostoru bivše Jugoslavije) prema konceptu pomirenja i dvojbama koje su njezini zagovaratelji i sudionici u raspravi tijekom konzultacija 2006. - 2011. imali o mjestu koje pitanje pomirenja treba zauzeti u toj inicijativi. Zbog njegove osjetljivosti i kompleksnosti to je pitanje na kraju ipak ostavljeno po strani te je odlučeno da se REKOM usredotoči samo na utvrđivanje zločina.

U panelu 6 (Women and the Balkans/Woman on the Balkans) Verica Rekić (Split) izlagala je o angažmanu Marije Jurić Zagorke (1873. - 1957.), prve hrvatske novinarkе, u sufražetskom pokretu, što je razlikuje od spomenute prve bosanskohercegovačke novinarkе Milene Mrazović-Preindlsberger. O predstavljanju nasilja nad balkanskim ženama u 19. stoljeću u likovnim djelima govorila je Irena Ćirović (Beograd), prikazujući slike Jaroslava Čermaka, Vlahe Bukovca i Đorđa Krstića. U analizi vizualnih predodžbi i njihovih funkcija, kao i prisutnosti rodne politike te orijentalističkih aspekata, posebice je istaknula političnost slika, što se ogleda u upisivanju nacionalnog u prikaz ženskog tijela koje zadobiva karakter simbola. Upisivanje nacije u tijelo žene jedna je od opservacija i Reane Senjković (Zagreb) u razlaganju obilježja međunarodnih izbora ljepote. Izlažući o zanimljivoj temi socijalističkog izbora ljepote, odnosno jugoslavenske „misice“, R. Senjković upozorila je na cenzuriranu dokumentarnu emisiju *100 ljepotica na dan* (1971.) Nikše Fulgosija, u kojoj je prigovarano prenošenju inozemnog natjecanja u jugoslavenski kontekst, pri čemu je kritiziran buržoaski koncept koji tretira ženu kao lutku. Ajla Demigarić (Sarajevo) problematizirala je pitanje ženskog književnog odgovora na rat u BiH, što kroz temu ratne traume možemo povezati s izlaganjima Dijale Hasanbegović (Sarajevo) o bosanskom filmu kao kulturnoj kodifikaciji traume namijenjenoj Europi,

i Zurižete Hodžić (Sarajevo) o mehanizmima sjećanja i pamćenja te njihovom odnosu prema ratu u romanima Ivice Đikića i Josipa Mlakića održanima u prethodnim panelima.

Panel 7 (Representing the Balkans in art and popular culture) otvoren je izlaganjem Gala Kirna (Berlin) o načinu na koji su jugoslavenski partizanski spomenici izlazili na kraj sa zadatkom obilježavanja nezavršene revolucije u završenoj spomeničkoj formi, prikazujući rješenja koja su ponudili modernistički spomenici i napose memorijalna mjesta s potpuno drugačijim tretiranjem prostora nego tradicionalni spomenici. Jugoslavenskim spomenicima bavila se i Nastasia Louveau (Berlin), osvjetljavajući njihovu umjetničku obradu u 2000-ima na primjeru radova Marka Krojača, Jana Kempenaera, Roberta Burghardta, Elske Rosenfeld, kao i vlastitim radovima. Luka Ostojić (Zagreb) ponudio je zanimljivo čitanje studentske blokade u Hrvatskoj 2009. kroz analizu stripa o Batmanu.

U panelu 8 (Media theory and the Balkans) Marijan Buljan (Split) izlagao je o međuratnom jugoslavenskom časopisu *Nova Evropa*, a Stefan Treskanica (Zagreb) o odnosu opozicijskih časopisa *Feral Tribune* i *Arkin* prema predodžbama Europe i Balkana u Hrvatskoj tijekom 1990-ih godina. O hegemonijskom konstruktivnom književne povijesti i mehanizmima kojima oblikuje nacionalni kanon i odnos prema autorima koji su „između“ govorila je Marita Liposinović (Zagreb). Na primjeru magazina *Studio* (od 1964.) Katrin Winkler (Konstanz) problematizirala je međudnos širenja televizije kao masovnog medija i pitanja regionalizma u socijalističkoj Jugoslaviji. Na tu se problematiku nadovezuje izlaganje Jurija Murašova (Konstanz) o tome kako mediji utječu na jezik, diskurse i naracije, ilustrirano na primjeru uloge radija u SSSR-u i televizije u jugoistočnoj Europi (napose s obzirom na prožimanje televizijskog žanra kulinarskih emisija i kulturnih procesa integracije i dezintegracije u socijalističkoj Jugoslaviji).

Pored navedenog programa izlaganja, na konferenciji su gostovali splitski novinari i pisci Boris Dežulović, Jurica Pavičić i Renato Baretić, kao što su 2011. u Novom Sadu gostovali pisci Dragan Velikić i Sreten Ugričić te kulturni filmski redatelj Željimir Žilnik. Izlaganja s konferencije u Ljubljani 2010. bit će objavljena tijekom 2012. kod njemačkog izdavača Transcript pod naslovom *Balkan Memories. Media Constructions of National and Transnational History* i uredništvom Tanje Zimmermann, a bit će objavljeni i zbornici s konferencije u Novom Sadu 2011. i Supetru 2012. godine. Sljedeća konferencija održat će se u Sarajevu 2013. godine. Usmjerenost mreže na razmjenu studenata iz jugoistočne Europe i Njemačke očituje se i u organizaciji ljetne škole u Beogradu 2012. posvećene temi „Culture: Contact and Conflict in Southeast Europe“.

Osim što su nakon prve konferencije u Ljubljani, konferencije u Novom Sadu i Supetru donijele povećan broj sudionika i dodatnu širinu i raznolikost obrađivanih tema, one su značile i metodološki napredak. Na tim su konferencijama više nego na ljubljanskoj teme izlaganja uklopljene u okvir mreže i stoga izoštrije usmjerene ili prema medijima ili prema konceptima sjećanja i pamćenja. Tome svakako doprinosi okolnost da mreža traje kroz duže razdoblje i time ostavlja dovoljno vremena za dodatnu konceptualizaciju prezentacija na temelju ostvarenog iskustva. To uključuje i postupno realiziranje naputka organizatora da izlaganja budu kratka i sadrže analizu jednog ili dva primjera s ekspliciranjem teorije, odnosno problematizacije i interpretacije koje iz njih proizlaze.

Iznoseći vlastite komentare kao sudionik iz jugoistočne Europe – svjestan da bi pogled iz neke druge zemlje u regiji ili iz Njemačke bio drugačiji – mogu primijetiti i da sama konferencija s temom Europe i Balkana pripada tom okviru jer organizatori mreže dolaze iz Njemačke, a većina sudionika iz jugoistočne Europe. Pritom su vidljive određene

različitosti u tzv. zapadnoeuropskom razumijevanju znanosti i konceptu konferencija u odnosu na tzv. jugoistočnoeuropske. Ne želeći, naravno, perpetuirati diskurs koji idealizira „zapadnu“ znanost u odnosu prema „jugoistočnoeuropskoj“, jasno je da takav interkulturalni susret potiče na promišljanje vlastite znanstvene sredine, kao i odnosa prema drugim „jugoistočnoeuropskim“ znanstvenim regijama i, dakako, samoj zapadnoeuropskoj. Čini se da su ovakve mreže i konferencije poticajne za dio hrvatskih i „jugoistočnoeuropskih“ znanstvenika jer je nakon ratova 1990-ih znanstvena komunikacija i suradnja u regiji oskudna i najčešće nije institucionalizirana te inicijative za zajedničke projekte dolaze u velikoj mjeri izvan regije. Stoga mislim da su one posebno aktualne za studente i mlade znanstvenike koji tek uspostavljaju prve regionalne kontakte i veze. Pored ostalog, konferencije koje uključuju sudionike iz regije uvijek ukazu na to koliko je naše obrazovanje mononacionalno i koliko povijesnih osoba, književnika i umjetnika iz Slovenije, BiH, Srbije, Crne Gore i Makedonije koje vezuju slično iskustvo i tematika, jednostavno ne poznajemo. Konferencija poput ove omogućuje, dakle, informiranje o brojnim osobama koje dijele višenacionalna iskustva, kao i o zanimljivim radovima iz historiografije, književnosti, umjetnosti te kretanjima na alternativnoj sceni u zemljama regije.

Premda su, dakako, teorijski pristupi formulirani u zapadnoeuropskim znanostima o istraživanju medija i memorije poticajni, primjena zapadnoeuropskih teorijskih obrazaca na proučavanje jugoistočne Europe, kao i njihovo prenošenje i adaptiranje u znanstvene discipline u jugoistočnoj Europi trebali bi, naravno, biti predmetom problemske refleksije. Moguće je, primjerice, postaviti pitanje koliko je tema sjećanja i pamćenja već pomalo zasićena u humanističkim i društvenim disciplinama, pri čemu ipak treba imati na umu da su za zemlje bivše Jugoslavije i napose BiH pitanja sjećanja i pamćenja, iskustva ratne traume i nasljeđa rata važni problemi koji uvelike dominiraju političkim i javnim diskursom, književnošću, umjetnošću i znanstvenim radovima. S druge strane, često se dobiva dojam da smo zapadnoeuropskoj javnosti i financijerima projekata zanimljivi prvenstveno kroz ratno iskustvo i suvremene kontroverze, ostavljajući tako po strani čitav niz drugih aspekata.

Dakako, budući da su konferencije u jugoistočnoj Europi velikim dijelom monodisciplinarnе, mreža koja okuplja znanstvenike različitih disciplina potiče i na dublje promišljanje rezultata primjene takvog oblika interdisciplinarnosti, odnosno uvijek iznova postavlja pitanje kako i na osnovu kojih koncepata uspješno surađivati s drugim disciplinama.

Nadalje, kada obrađujete teme koje su usmjerene na dekonstrukciju nacionalnih narativa i dominantnih političkih i javnih diskursa u povijesti i suvremenosti te kada izdvajate pojedince koji su to kritički činili ili trenutno čine, ostaje uvijek implicitno pitanje kako se postaviti prema događajima koji se upravo odvijaju pred vama. Moguće je, primjerice, podsjetiti da je 2012. s mjesta upravnika Narodne biblioteke Srbije u Beogradu smijenjen pisac Sreten Ugričić koji je 2011. gostovao na konferenciji u Novom Sadu, ili da se konferencija u Supetru održavala na otoku Braču na kojem su bili aktualni prosvjedi radnika „Jadrankamena“.

Najavljeno je i novo tematsko usmjerenje za sljedeću konferenciju koja će biti usredotočena na kulture ekonomije. To obuhvaća široko shvaćen kulturni pristup ekonomskim pitanjima, prisutnima kako u humanističkim i društvenim područjima i disciplinama, tako i na raznim drugim poljima. Dakle, uz razmatranje različitih povijesnih i suvremenih konceptualizacija ekonomije i recepcije ekonomskih mislioca, bit će moguće problematizirati reprezentiranje ekonomije u književnosti, umjetnosti, kulturi, historiografiji, medijima,

javnosti, društvu, politici te njihovu određenost ekonomijom, kao i pojedinačna pitanja poput šire definirane ekonomije naracije koja – na raznim područjima – podrazumijeva selekciju onoga što reći i iskazati, a što ne. Riječ je, dakako, o aktualnoj temi koja – u kontekstu činjenice da je ekonomska kriza posebno snažno pogodila jugoistočnu Europu – uvijek iznova potiče oblikovanje novih diskursa o Balkanu (npr. o „lijenim“ Balkancima). Tema, dakle, i dalje zadržava problematiziranje Europe i Balkana, ali ga povezuje i s globalnim kretanjima. No, uz najavu zanimljivog novog tematskog okvira poželjno je, radi što uspješnijih budućih rezultata, u većoj mjeri reflektirati dosad urađeno na trima održanim konferencijama.

Branimir Janković

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 44

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

 FF press

ZAGREB 2012.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 44

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Damir Boras

Glavni urednik / Editor-in-Chief

Hrvoje Gračanin

Uredništvo / Editorial Board

Bruna Kuntić-Makvić (stara povijest), Zrinka Nikolić Jakus (srednji vijek),
Hrvoje Petrić (rani novi vijek), Željko Holjevac (moderna povijest),
Tvrтко Jakovina (suvremena povijest), Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest)

Međunarodno uredničko vijeće / International Advisory Board

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko
Bratož (Ljubljana), Snježana Buzov (Columbus, Ohio), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki
(Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Alojz Ivanišević (Wien),
Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz),
Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj),
Nada Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd),
Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štüh (Ljubljana)

*Izvršna urednica za tuzemnu i inozemnu razmjenu /
Executive Editor for Publications Exchange*

Kristina Milković

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske,
Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama/The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO

Naslovna stranica

Iva Mandić

Grafičko oblikovanje i računalni slog

Marko Maraković

Lektura

Julija Barunčić Pletikosić

Tisak

DOMAGRAF d.o.o.

Naklada

300 primjeraka

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*